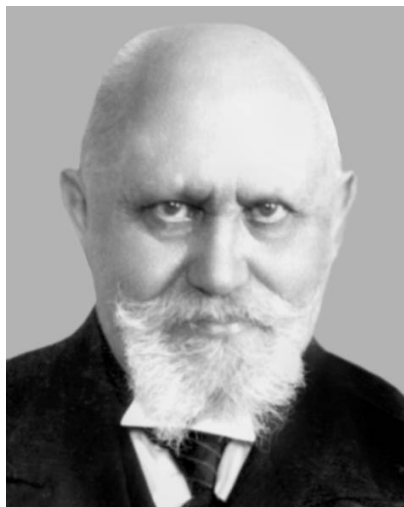

КОЛЁССА Олександр Михайлович (псевд. і крипт.: Поступовець, Олекса Ходовицький, О. К., А. К-а, Олекса-Ка, Олекса К-а, Александер К-а, Александер К-а, О. К-са, Олекса К-са; 24. 04. 1867, с. Сопіт, нині Сколів. р-ну Львів. обл. — 09. 05. 1945, Прага, похов. у Торонто, Канада) — літературознавець, поет, мовознавець, фольклорист, громадсько-політичний діяч. Брат [Філарета](#), батько [Любки](#) та [Христі Колессів](#). Доктор філософії (1894), професор (1897). Дійсний член НТШ у Львові (1899, від 1902 — голова філол. секції). Дійсний член Укр. наук. товариства у Києві (1907). Член-кореспондент ВШ слов'ян. студії Лондон. університету. Навч. у Львів., Чернів. і Віден. університетах (1888–94). Від 1895 — у Львів. університеті: 1897–1918 — професор кафедри укр. словесності, водночас 1903–04 — декан філос. ф-ту. 1920–21 — проф. Віден. університету. Один із засн. УВУ та ректор (1921–22, 1925–28, 1935–37, 1943–44). Проф. Карлового університету в Празі (1923–39). Засн. і голова Товариства укр. наук. викладів ім. Петра Могили (1906–18). Від 1906 — заступник голови центр. управи товариства «Просвіта». 1907–18 — посол австро-угор. парламенту, де обстоював укр. права в галузі освіти. Засн. і заступник голови Заг.-укр. культур. ради у Відні (1915). Від 1918 — чл. Укр. нац. ради. 1921 очолив дипломат. місію ЗУНР у Римі.

Від 1887 публікував поезії у зб. «Акорди», «Українська муза», «Струни», часописах «Зоря», «Діло», «Дзвінок», «Вперед», «Громадський голос», «Життя і слово», «На переломі», «Земля і воля». Вірші та поеми К. переважно патріот. й соц. спрямування, зокрема «Шалійте, шалійте, скажені кати» (1889, вміщено у зб. «Ювілей 30-літньої діяльності Михайла Павлика (1874–1904)», Л., 1905). Автор поет. зб. «В світ за очі» (1903, присвяч.

еміграції галичан у Канаді), поеми «При Кам'яному затоні» (1907; обидва — Львів). Наукові дослідження: історія укр. літ-ри, проблеми укр. літературо- і мовознавства, пам'ятки давньої укр. писемності, творчість І. Франка, Ю. Федьковича, М. Шашкевича, Уляни Кравченко та ін., укр.-польс. літ. зв'язки, укр.-чес. культурно-істор. зв'язки, фольклор.

Основні праці

Українські народні пісні в поезіях Богдана Залеського. Л., 1892; Юрій Коссован, Осип-Домінік-Ігор Федькович. Проба критичного розбору його життєпису і повістей. Л., 1893; Шевченко і Міцкевич. Л., 1894; *Dialectologische Merkmale des südrussischen Denkmals a. d. XIII. J. «Žitije Savy»* (Archiv für slavische Philologie). Berlin, 1896; Століття обновленої українсько-руської літератури 1798–1898 // ЛНВ. 1898; Погляд на сучасний стан історичних розслідувань українсько-руської літератури. Найдавніший період. Кілька проблем і дезидератів. Л., 1901; Лаврівські пергаментні листки з XII–XIII в. Л., 1903; Наукова діяльність Івана Франка // ЛНВ. 1913. Кн. 9; Південноволинське Городище і городиські рукописні пам'ятники XII–XVI в. Прага, 1923; Погляд на історію української мови. Прага, 1924; Розсліди й видання слов'янських пам'яток, апокрифічної літератури. Прага, 1924; Погляд на історію українсько-чеських взаємин від X до XX в. Прага, 1924; Городиське Євангеліє XII–XIII в. Прага, 1925; Ужгородський «Полустав» у пергаментній рукописі XIV в. Л., 1925; *Bibliography of the ukrainian Language*. London, 1926; Головні напрями й методи в розслідах українського фольклору. Прага, 1927; Генеза української новітньої повісті. Прага, 1927; Рукописні й палеотипні книги південного Підкарпаття. Прага, 1927; Люнарно-астральний мітологічний сюжет у старинній українській колядці. Л., 1930.

Рекомендована література

1. Студинський К. Доктор Олександр Колесса // Діло. 1927, 1 трав.;
2. Колесса К. Александр Колесса и Украинский Свободный университет в Праге (идея, работа, достижения) // *Russian, Ukrainian and Belorussian Emigration between the World Wars in Czechoslovakia. Results and Perspectives of Contemporary Research. Holding of the Slavonic Library and Prague Archives*. Praha, 1995;
3. Родина Колессів у духовному та культурному житті України кінця IX–XX ст. Л., 2005.

К. М. Колесса

Бібліографічний опис:

Колесса Олександр Михайлович / К. М. Колесса // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-5630>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).